

Německá ekonomika v lednu a únoru 2016

1. AKTUÁLNÍ EKONOMICKÝ VÝVOJ	S. 1
2. VNĚJŠÍ EKONOMICKÉ VZTAHY	S. 2
3. PODNIKATELSKÉ A PRÁVNÍ PROSTŘEDÍ	S. 2
4. ENERGETIKA	S. 3
5. GRAF MĚSÍCE – KONJUNKTURÁLNÍ PRŮZKUMY NĚMECKÉ PRŮMYSLOVÉ A OBCHODNÍ KOMORY (DIHK)	S. 4

1. Aktuální ekonomický vývoj

Čtvrtletní národní účty	2014	2014	IV/14	I/15	II/15	III/15	IV/2015	Poslední čtvrtletí oproti předchozímu roku (%)
	Průměr		Změna oproti předchozímu čtvrtletí (%)					
Reálný HDP	1,6	1,7	0,6	0,3	0,4	0,3	0,3	2,1
Soukromá spotřeba	1,2	1,9	1,0	0,4	0,1	0,6	0,3	1,6
Veřejné výdaje	1,1	2,8	0,5	0,6	0,7	1,3	1	2,7
Hrubá tvorba fixního kapitálu (stroje a zařízení)	4,3	3,6	2,6	1,9	0,5	-0,8	1	6,3
Stavební investice	3,6	0,2	0,6	1,8	-1,3	-0,3	2,2	3,3
Export	3,9	5,4	1,4	1,2	1,8	0,2	-0,6	5
Import	3,4	5,1	2,3	1,9	0,5	1,1	0,5	5,8

Ve čtvrtém čtvrtletí 2015 růst německé ekonomiky setrval na 0,3 % (mezikvartálně). Významněji oslabil zahraniční obchod (propad poptávky z rozvojových a rozvíjejících ekonomik), slabší byla i tvorba fixního kapitálu a průmyslová výroba stagnovala. Naopak soukromá spotřeba zůstává hlavním růstovým faktorem, mj. v kontextu vynikajícího stavu trhu práce a vyššího růstu mezd. Pozitivně přispělo i zvýšení vládních výdajů v souvislosti s uprchlíky. V I. čtvrtletí 2016 se očekává pokračování výše uvedených trendů, HDP by mohl růst nepatrně silněji. Pokračovat by měl růst ve stavebnictví (bytová výstavba) a, dojde-li ke stabilizaci zahraničního obchodu, měly by posílit i investice (rozšiřování výrobních kapacit).

Hlavní indexy ekonomického sentimentu - IFO Business Climate a ZEW-Konjunkturerwartungen - v lednu i únoru poklesly, a to zejm. kvůli zhoršeným očekáváním jak ve zpracovatelském průmyslu, tak velkoobchodě i stavebnictví. Akciové indexy v lednu-únoru zůstávají silně volatilní – DAX poklesl oproti konci roku 2015 o ca. 10 % a dočasně se dostal pod hodnoty 9 000 b, podobný trend sledoval MDAX, jenž z 20 500 b poklesl na hodnoty okolo 19 000 b. Prognózy růstu HDP pro r. 2016 se pohybují mezi 1,3 % (DIHK) až 2,2 % (IfW Kiel).

Produkce, indexy, ceny, trh práce	2015	Srpen 2015	Září 2015	Říjen 2015	Listopad 2015	Prosinec 2015	Leden 2016	Únor 2016	Poslední měsíc YOY (%)
Průmyslová produkce	1,1	-1,2	-1,1	0,2	-0,1	-1,2	-	-	-0,1
Nové zakázky	1,4	-1,8	-0,7	1,8	1,5	-0,7	-	-	-1
Obrát v maloobchodě	2,9	-0,6	0,0	0,4	0,5	0,6	-	-	2,6
Export	5,4	-5,2	2,6	-1,2	0,5	-1,6	-	-	3,2
Import	5,7	-3,3	2,8	-2,3	1,3	-1,6	-	-	2,1
IFO Business Climate	108,1	108,4	108,5	108,2	109	108,7	107,3	105,7	-1,1
ZEW Konjunkturerwartungen	Dlouhodobá středová hodnota: 24,6	25	12	1,9	10,4	16,1	10,2	1	-82
Index nákupních manažerů	52,1	53,3	52,5	52,1	52,9	53,2	52,3	-	2,8
GfK index důvěry spotřebitelů	9,7	10,1	9,9	9,6	9,4	9,3	9,4	9,4	1,1
Spotřebitelské ceny (yoy)	0,2	0,2	0,0	0,3	0,4	0,3	0,5	-	-
Výrobní ceny (yoy)	-1,0	-1,7	-2,1	-2,3	-2,5	-2,3	-	-	-
Importní ceny (yoy)	-2,6	-3,1	-4	-4,1	-3,5	-3,1	-	-	-
Počet nezaměstnaných (tis.)	2 793	2792	2795	2785	2768	2752	2732	-	-3,6
Volná pracovní místa (tis.)	568	574	579	599	611	620	633	-	19,4
Počet ekonomicky aktivních osob (tis.)	43 030	43 077	43 127	43 160	43 206	43 250	-	-	10,2

2. VNĚJŠÍ EKONOMICKÉ VZTAHY

Zahraniční obchod SRN v roce 2015 dosáhl rekordních hodnot - Německý export (dle dat Spolkového statistického úřadu) vzrostl v uplynulém roce o 6,4 % a dosáhl 1 195,8 mld. €, import vzrostl o 4,2 % na 948 mld. €. Saldo zahraničního obchodu sice dosáhlo rekordních 247,8 mld. € (YOY + 16 %), nicméně významnou roli hrála nízká cena ropy. Saldo zahraničního obchodu se zbožím dosáhlo 261,2 mld. € a saldo zahraničního obchodu se službami – 37,2 mld. €. Do států EU bylo v roce 2015 vyvezeno zboží v hodnotě 693,9 mld. € (YOY + 7 %) a dovoz zboží činil 621,6 mld. € (YOY + 4,5 %). Do zemí Eurozóny bylo vyvezeno zboží v hodnotě 435 mld. € (YOY + 5,9 %) a dovezeno zboží za 426,5 mld. € (YOY + 3,8 %). Do zemí EU mimo Eurozónu bylo vyvezeno zboží v hodnotě 258,9 mld. € (YOY + 8,9 %) a dovezeno zboží v hodnotě 195,1 mld. € (YOY + 5,9 %). Do zemí mimo EU bylo vyvezeno v roce 2015 zboží za 501,9 mld. € (YOY + 4,2 %) a zboží za 326,5 mld. € (YOY + 3,5 %) bylo dovezeno do SRN.

Skupiny zemí	Prosinec 2015	Leden až prosinec 2015	V porovnání s	
			Prosinec 2014	Leden až prosinec 2014
Export celkem	Mld. €		%	
	91.9	1,195.8	3.2	6.4
z toho:				
Země EU	51.4	693.9	2.6	7.0
Eurozóna	32.4	435.0	5.5	5.9
Země mino Eurozónu	19.0	258.9	−1.8	8.9
Třetí země	40.5	501.9	3.9	5.6
Import celkem	73.1	948.0	3.5	4.2
z toho:				
Země EU	48.0	621.6	4.6	4.5
Eurozóna	33.2	426.5	5.2	3.8
Země mino Eurozónu	14.8	195.1	3.2	5.9
Třetí země	25.1	326.5	1.4	3.5

Česko-německý zahraniční obchod dosáhl v r. 2015 nového rekordu: 79,19 mld. € (YOY + 9,2 %) - dle dat ČSÚ činil český export do SRN 46,264 mld. € (YOY + 9,7 %), import ze SRN 32,926 mld. € (YOY + 8,6 %), obchodní saldo ve prospěch ČR vzrostlo na 13,38 mld. € (YOY: + 12,4 %). Německo zůstává hlavním obchodním partnerem – jeho podíl na celkovém objemu českého zahraničního obchodu vzrostl v r. 2015 na 29,4 % (z 29,2 % v r. 2014), podíl na českém exportu z na 32,5 % (z 32 % v r. 2014) a podíl na importu poklesl o 0,1 % na 26 %. Dle dat Spolkového statistického úřadu dosáhl zahraniční obchod se SRN 75,79 mld. € (meziročně + 7,9 %; 2014: 70,23 mld. €), z toho vývoz do SRN - 39,31 mld. € (meziročně + 7 %) a dovoz ze SRN - 36,48 mld. €.

Tento pozitivní trend odráží i zahraniční obchod s jednotlivými spolkovými zeměmi. Český vývoz vzrostl v r. 2015 do 15ti spolkových zemí, s výjimkou nepatrného poklesu exportu do Durýnska. Pořadí obchodních partnerů se nezměnilo – nejvýznamnější destinací pro český export v rámci Německa zůstává Bavorsko (29%), Bádensko-Virtembersko (19%), Severní Porýní-Vestfálsko (14%) a Sasko (10%). Detailně na:

http://www.mzv.cz/berlin/cz/obchod_a_ekonomika/cesko_nemecke_hospodarske_vztahy/cesko_nemecky_obchod_v_r_2015.html

3. PODNIKATELSKÉ A PRÁVNÍ PROSTŘEDÍ

Německý zákon o minimální mzdě - dle MPSV DE nelze zahraniční stravné započítávat do výpočtu minimální mzdy. Zahraniční stravné (§ 170 zákoníku práce – pro SRN ve výši 45 € / den) nelze do výpočtu minimální mzdy započítat. Důvodem je zákonodárcem stanovený účel příspěvku (tj. zajištění stravy, nikoliv odměna za pracovní činnost). Do výpočtu výše hrubé minimální mzdy lze započítat pouze příplatky (Tagesgeld), u kterých není zákonem specifikován účel, resp. jejich část, od které by se odečetly skutečné či nařízením o sociálním pojištění stanovené minimální paušály (stravné 229 € / měsíc, resp. příspěvek na ubytování 223 € / měsíc).

Konkrétní příklad uváděný celní správou: Zaměstnanec vyslaný na práci do SRN na 10 dní obdrží příplatek (pozn. ZÚ: nesmí se však jednat o zákonem stanovené stravné!) 450 € (10 x 45 €). Pokud by se z příplatku měly hradit strava i ubytování, je třeba dle nařízení o soc. pojištění odečíst 452 € měsíčně (229 € + 223 €). Z toho 10/30 (pro jeden den se započítá jedna třicetina) činí 150,66 €. Do výpočtu minimální mzdy by tak bylo možné započíst 229,34 € (450 € - 150,66 €).

Více informací je k dispozici na nově aktualizovaných stránkách německé celní správy, kde je otázka započítávání zahraničních příplatků (stravné, příplatek na ubytování aj.) detailně popsána včetně konkrétních příkladů:

http://www.zoll.de/DE/Fachthemen/Arbeit/Mindestarbeitsbedingungen/Mindestlohn-Mindestlohn-gesetz/mindestlohn-mindestlohn-gesetz_node.html#doc30720bodyText3

příp. na webu ZÚ: http://www.mzv.cz/berlin/cz/obchod_a_ekonomika/zamestnavani_obcanu_cr_v_srn/index.html

Navýšení minimální mzdy v odpadovém hospodářství, pro pokrývače střech a v oblasti vzdělávání - Přehled aktuálních sektorových minimálních mezd, které převyšují od 1. 1. 2015 zákonem stanovenou minimální sazbu 8,50 € / hod (brutto), a jejichž výše se liší mezi jednotlivými spolkovými zeměmi, najdete na:

http://www.zoll.de/DE/Fachthemen/Arbeit/Mindestarbeitsbedingungen/Mindestlohn-AEntG-Lohnuntergrenze-AUEG/uebersicht_branchen_mindestloehne.html?view=render%5BStandard%5D&nn=30582&isPopup=true

Uznávání pracovních kvalifikací pro občany zemí EU je od ledna 2016 jednodušší - a to prostřednictvím spuštění elektronického systému pro podávání žádostí. Další novinkou je zřízení jednotných kontaktních osob, kterým je možno žádost a zaslat a kteří slouží jako zprostředkovatelé mezi žadateli a příslušnými úřady pro uznávání kvalifikace. Server <https://www.anerkennung-in-deutschland.de/html/de/>, kde jsou k dispozici všechny potřebné informace, funguje v osmi evropských jazycích.

Kvóty pro zastoupení žen v dozorčích orgánech – K 1. 1. 2016 vstoupil v platnost zákon týkající se podniků zapsaných na burze a se spolurozhodovací povinností (v současnosti v SRN ca. 110). Od roku 2016 musí být dozorčí rady těchto firem obsazeny z 30ti % ženami. Zákon nezahrnuje sankce v případě nesplnění tohoto cíle, nicméně bude v daném případě muset zůstat místo v dozorčí radě neobsazeno. Okolo 3.500 dalších podniků, a také spolková veřejná správa, musí stanovit do budoucna závazné cíle k navýšení počtu žen ve vedoucích pozicích.

Snížení daňového zvýhodnění pro elektromobily - od 1. 1. 2016 se snižuje délka osvobození od daně z motorových vozidel (KfZ-Steuer) pro nově registrované elektromobily, a to z 10 na 5 let. Zároveň však probíhá v rámci spolkové vlády intenzivní diskuse o podpoře rozvoje elektromobility. Návrh premie 5 000 € za nový vůz, kterou podporuje spolkový ministr hospodářství a energetiky a spolkový ministr dopravy, bude znovu přezkoumán v březnu na základě nových analýz. Na počátku února ho spolkový ministr financí odmítl.

Německo zvažuje zavedení omezení placení v hotovosti - Na rozdíl od České republiky není v Německu platba v hotovosti nijak omezená. V boji proti organizované kriminalitě, terorismu, praní špinavých peněz a daňovým únikům zvažuje německá vláda nyní omezení plateb v hotovosti. Dle prvních informací, mají být platby v hotovosti omezeny na částku pod 5.000 €. SPD by dokonce ráda zrušila vydávání 500 € bankovek. Zavedení limitu platby v hotovosti v německé společnosti však naráží na odpor. Především prodejci ojetých aut, ale i klenotníci a prodejci nábytku tuto myšlenku odmítají a shledávají ji za v praxi neprosaditelnou.

Právo na založení konta i pro žadatele o azyl - K provedení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/92/EU ze dne 23. července 2014 hodlá německá vláda zavést možnost otevření konta pro každého občana, ale také pro uchazeče o azyl a pro ty, kterým azyl sice nebyl udělen, avšak jsou na základě zákonem daným podmínkám v zemi trpění. Banky tak již nebudou mít možnost potencionálního uchazeče o konto odmítnout. Konto bude vedené jako tzv. základní konto, tedy bez možnosti přečerpání. Lhůta pro implementaci směrnice byla stanovena do 18. 9. 2016.

4. ENERGETIKA

Obnovitelné zdroje energie vyrábějí téměř 1/3 elektřiny v SRN - V roce 2015 vyrobily OZE 30 % elektřiny (2014: 25,9 %), což dle Spolkového svazu energie a vodního hospodářství (BDEW) souvisí s další výstavbou zdrojů a příznivými povětrnostními podmínkami. Celkově stoupla hrubá výroba elektřiny v roce 2015 na 647,1 mld. kWh (2014: 627,8 mld. kWh), z toho podíl elektřiny z větrných elektráren na pevnině činil 12 % (2014: 8,9 %), větrných elektráren na moři 1,3 % (2014: 0,2 %), fotovoltaik 5,9 % (2014: 5,7 %), biomasy 6,8 % (2014: 6,9 %) a vodních elektráren 3,0 % (2014: 3,1 %). V absolutních číslech vzrostla výroba elektrické energie z obnovitelných zdrojů energie na 194,1 miliard kWh (2014: 162,5 mld. kWh). Hnědouhelné elektrárny dosáhly na výrobě elektřiny podílu 24,0 % (2014: 24,8 %), černouhelné elektrárny 18,2 % (2014: 18,9 %), jaderné elektrárny 14,1 % (2014: 15,5 %) a podíl elektráren na zemní plyn se dále snížil na 8,8 % (2014: 9,7 %).

Spotřeba primárních energických zdrojů v Německu dosáhla v r. 2015 výše 13.335 PJ neboli 455,0 milionů tun měrného paliva (Steinkohleeinheiten). Podle předběžných odhadů Asociace energetických bilancí (AG Energiebilanzen) to odpovídá meziročnímu zvýšení o 1,3 %. Ve srovnání s předchozím, velmi teplotně mírným rokem, došlo ke zvýšení především zásluhou chladnějšího počasí a tudíž i vyšších energetických požadavků na vytápění. Dle odhadů AG Energiebilanzen byl nárůst spotřeby v důsledku pozitivního hospodářského rozvoje (HDP vzrostl o 1,7 %) a populačního růstu (+ 1 milion obyvatel), vyvážení zisky v oblasti energetické účinnosti. Pokud pomineme vliv počasí na spotřebu energie, poklesla by spotřeba energie za poslední rok o 1,5 - 2 %. U emisí CO₂ se očekává pouze mírný nárůst ve srovnání s předchozím rokem. Značná část nárůstu spotřeby může být pokryta prostřednictvím obnovitelných zdrojů a tudíž bez vyšších emisí. Pomineme-li teplotní rozdíly, klesly emise CO₂ ve srovnání s předchozím rokem o cca 2 %.

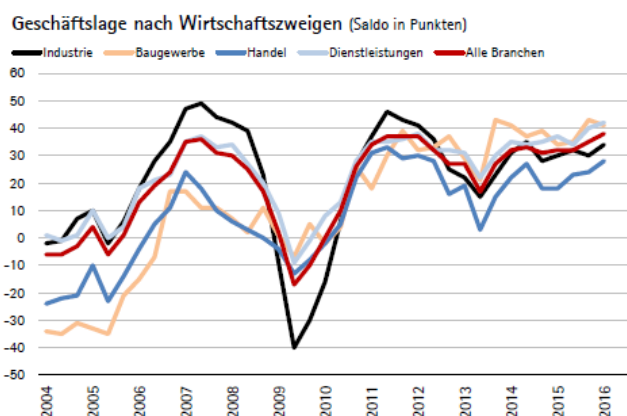

V SRN sílí tlak na koordinovaný ústup od využívání uhlí v energetice - výsledek klimatických jednání v Paříži (COP 21) posílil hlasy, které se – dle očekávání - nespokojily s červencovým konsensem ohledně využívání hnědého uhlí v SRN. K nejhlasitějším kritikům spalování uhlí (vedle Zelených či zájmových organizací jako Greenpeace) patří sociálnědemokratická ministryně ŽP B. Hendricks a think-tank Agora Energiewende, který 11. 1. 2016 zveřejnil studii „11 bodů pro uhelný konsens“ (<http://www.agora-energiewende.de>). Proti stanovení konečného data pro těžbu, resp. spalování hnědého uhlí vystupuje široká koalice dotčených spolkových zemí, odborů, většiny CDU, hospodářské komory a svazu průmyslu a dalších subjektů. Spolková vláda velké koalice vstupuje do posledního roku, kdy bude akceschopná a může prosadit výraznější reformy, i když to s ohledem na pět voleb do zemských sněmů nebude snadné. Parlamentní volby se budou konat na podzim r. 2017. S největší pravděpodobností však do 2017 v otázce hnědého uhlí nedojde k revizi energetického konsensu, tj. nebude přijat plán na koordinovaný útlum těžby a spalování (navíc tento bod nemá oporu v koaliční smlouvě). Dalším krokem spolkové vlády, který se může dotknout i využívání hnědého uhlí a který nejspíš naznačí i další vývoj, bude vládní klimatický plán, jenž by měl být schválen v létě 2016.

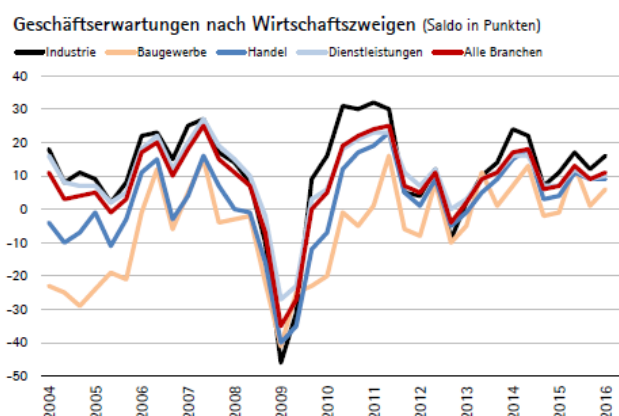
Daně a odvody z ceny elektřiny dosáhly rekordní výše - Distributoři mohou ovlivnit pouze 21 % ceny elektřiny, ceny pro německé domácnosti zůstávají oproti roku 2015 stabilní. Účet domácností za elektřinu s roční spotřebou 3500 kWh činí v současnosti téměř 84 € měsíčně. Z toho připadá více než polovina, tudíž cca 45 Euro, na státní daně, odvody a poplatky, což činí 54 % z celkové ceny elektřiny pro domácnosti (2015: 52 %). To ukazuje aktuální analýza cen elektřiny zpracovaná BDEW. Poplatek na podporu obnovitelných zdrojů energie (EEG-Umlage) je přitom největší položka. Téměř 18,50 Euro (2015: 18,00 €) musí každá průměrná domácnost měsíčně přispívat na podporu obnovitelných zdrojů energie. Zatímco se položka státních daní a poplatků výrazně zvýšila, mohly firmy ze sektoru energetiky zvýšení celkové ceny částečně kompenzovat: pořizovací náklady pro distributory z důvodu nižší ceny na energetických burzách klesly. Samotné burzovní ceny však nemohou stanovit maloobchodní ceny elektřiny. Proto ovlivnitelný podíl distribuční společnosti na ceně elektřiny (pořizovací náklady a distribuce) činí celkem jen cca 21 % (2015: 24%). Třetí hlavní složkou ceny elektřiny pro domácnosti jsou síťové poplatky. Tyto jsou v průměru o téměř 5 % vyšší než ve stejném období loňského roku a jejich podíl činí tedy v současnosti téměř 25 % (2015: 24%). Důvod pro toto zvýšení je v rámci energetické transformace požadovaná výstavba a rekonstrukce elektrických sítí. Síťové poplatky se v SRN regionálně liší.

5. **GRAF MĚSÍCE – KONJUNKTURNÍ PRŮZKUMY DIHK Z POČÁTKU R. 2016: REKORDNÍ HODNOCENÍ SOUČASNÉ SITUACE A POSTUPNÁ STABILIZACE OČEKÁVÁNÍ**

Hodnocení obchodní situace dle sektorů

Očekávání dle sektorů

Data Německé průmyslové a obchodní komory (odpovědi ca. 27 000 podniků) z počátku tohoto roku víceméně potvrzují makroekonomický vývoj SRN:

1. Podniky hodnotí svoji současnou obchodní situaci jako rekordně dobrou (46 % dobře, 46 % uspokojivě). Nejvyšší hodnocení zaznamenaly sektory stavebnictví, služeb a obchodu. Naopak nálada v průmyslu se pohybuje pod úrovněmi z r. 2011 a 2007, což souvisí s nejistotami ohledně zahraničního obchodu (resp. zahraniční poptávky) a poklesem investic.
2. Po propadu očekávání podniků na podzim 2015 se jejich výhled postupně stabilizuje, a to včetně automobilového a strojírenského průmyslu a exportu (saldo kladných a záporných očekávání zaostalo jeden bod pod dlouhodobým průměrem). Investiční záměry dotazovaných podniků jsou relativně vysoké (saldo kladných a záporných odpovědí dosáhlo 12 b, dlouhodobý průměr je však na hodnotě -3 b), což však neodpovídá reálnému vývoji hrubé tvorby fixního kapitálu v posledních měsících. Podobně jako u investic zamýšlejí podniky rozšiřovat počet zaměstnanců (saldo 6 b oproti dlouhodobému průměru -8 b).

Zejména pohled na současnou obchodní situaci nicméně reflektují výjimečné pozitivní faktory – nízké úrokové sazby, nízké ceny ropy a pokles kurzu eura vůči USD.

Za hlavní rizika pro hospodářský vývoj považují podniky:

- 1) Rámcové podmínky hospodářské politiky (45 % s rostoucí tendencí; zejm. v souvislosti s geopolitickými konflikty, hospodářskou politikou spolkové vlády /snížení věku odchodu do důchodu, minimální mzda, regulace agenturního zaměstnávání aj./, obavy z dopadů uprchlické krize a omezení volného pohybu v EU).
- 2) Nedostatek kvalifikovaných pracovníků (43 % s rostoucí tendencí, nové maximum).
- 3) Mzdové náklady (40 % stejně jako na podzim 2015).

Naopak dále klesá vnímání jako rizika financování (11 %), směnného kurzu (19 %) a nákladů na energie (24 %).

PhDr. Tomáš Ehler, MBA (vedoucí Obchodně-ekonomického úseku, Velvyslanectví ČR v Berlíně)

Mgr. Ivana Schmohlová (Obchodně-ekonomický úsek, Velvyslanectví ČR v Berlíně)

Zdroje: www.bundesregierung.de, ČSÚ, Deutsche Bank Research, Commerzbank, Destatis, Bundesbank, Handelsblatt, IFO, ZEW, DIHK, www.finanzen.net, DIW, Wirtschaftswoche, F.A.Z.; LOH Rechtsanwälte (www.loh.de), BDEW a další otevřené zdroje